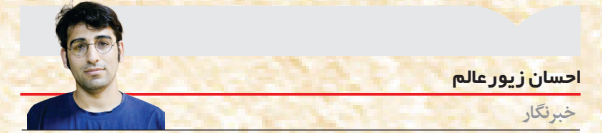


دنیای شیرین سلحشوری در سینما



احسان زیور عالم

خبرنگار

به نظر می‌رسد که فرج‌الله سلحشور چندان محبوب مجلات سینمایی نبود، حتی در مجله نقد سینما که متعلق به حوزه هنری است، از او جز یک مورد مصاحبه نمی‌توان یافت، اساساً گفت‌وگوها با سلحشور نیز به سمت و سوی می‌رفت که او از سینما دور و به فضایی سرشار از هیاهو سوق یابد اما با گذشت و گذار در مجلات می‌شود و چه هنری و فرهنگی سلحشور را نیز جست‌وجو کرد. در بهار ۱۳۸۸ سمانه سجادی، در نقد سینما با سلحشور گفت‌وگویی ساده ترتیب داد که در آنجا درباره اولین فعالیت‌های هنری‌اش گفته بود: «اولین کار هنرمند را قبل از انقلاب در مسجد با نمایش «حر» شروع کردم. بعد از انقلاب همین نمایش را باز هم روی صحنه بردیم و با چند نمایش دیگر ادامه دادیم. اولین فیلم سینمایی که بازی کردم «توبه نوح» بود. در پنج فیلم سینمایی نقش اصلی را داشتم. در یک فیلم هم نقش فرعی را ایفا کردم. چند کار کوتاه تلویزیونی و چند تله‌تئاتر هم انجام دادم. چند نوشته مهم دارم که دو سه تا از آنها چاپ شده و بقیه در نوبت چاپ است. از آثاری که ساختم و نویسندگی‌شان هم با خودم بوده «ایوب نبی (ع)»، «مردان آنجلسی»، «اصحاب کهف» و «یوسف پیامبر (ع)» است.»

نسبت سلحشور با هنر

البته آقای سلحشور خودش گفته بود چندان دلش با هنر نیست و آنچه او را به سمت سینما سوق داده، مأموریتی است که به سبب دینداری انتخاب کرده است. در گفت‌وگویی با مجله «نامه جامعه» در اسفند ۱۳۸۷ تصریح کرده بود: «راستش را بخواهید من خیلی عاشق سینما و فیلمسازی نیستم. دلیل ساختن قصه‌های قرآنی هم این است که دیدم چاره‌ای نیست و باید الگوارانه دهم و از این طریق حرفی برای گفتن داشته باشم. هدف فیلمسازی نیست، الگوسازی است. البته سلحشور توضیح نمی‌دهد چگونه باید الگوسازی کرد و بر اساس چه معیاری الگوسازی‌اش را رقم می‌زند. او در عوض مثال‌هایی می‌آورد که می‌شود ذهن این کارگردان را بازخوانی کرد. مثلاً در همین مصاحبه گفته بود: «به نظر بنده یک مسأله مهم که ضایع‌های برای سینمای امروز جهان محسوب می‌شود، تحمیل نظر شخصی فیلمساز است. این ابتلا در غرب پذیرفته شده است برای اینکه در آنجا از انسان موجودی عاقل تر نمی‌دانند و قبول ندارند که برای حل مشکلات و مسائل خود به آن مراجعه کنند، یعنی انسان محور است اما در اینجا مشکل وجود ندارد. انسان، محور نیست.»

او به دانشگاه باور داشت

در این مصاحبه سلحشور تلاش می‌کند از نگاهش دفاع کند. اگرچه برای حرف‌هایش مبنای علمی نمی‌آورد اما باورش این است راه رسیدن به نگرش خاصه خودش، از مسیر علم می‌گذرد: «اصلاح سینما و تلویزیون و دینی شدن آن باید از دانشکده‌ها و مراکز آموزش سینمایی آغاز شود.» او در حالی چنین نگرشی داشت که خودش برای فیلمسازی مسیر آموزش دانشگاهی را سپری نکرده بود: «محل اصلی تربیت نیروی دانشکده‌ها و مراکز آموزش سینمایی است. این نهادها باید هنرمند مذهبی تربیت کنند.»

سلحشور در دهه ۸۰ شایع‌برای رسیدن به یک دکترین اقدام به راه‌اندازی موسسه‌ای با عنوان تبیان کرده موسسه‌ای که مبنی بر یافتن استعدادها و سینمایی، پرورش نیروی متخصص و تلاش برای تولید محتوای اسلامی مبتنی بر آرمان‌های مدنظر سلحشور یا می‌گیرد و در زمان حضور وی موفق به تولید چند فیلم نیز می‌شود. در اینجا قصد نداریم به این ارزیابی رسیدیم که وی به چه میزان در تبیان موفق بوده است. در زمستان ۱۳۹۳، مجله رشد آموزش قرآن در دفتر تبیان با او قرار می‌گذارد و گفت‌وگویی با موضوع آموزش و قرآن و سینما ترتیب می‌دهد. سلحشور در این گفت‌وگو توضیح داده بود که وظیفه تبیان چیست. طبق آنچه گفته بود به نظر شیبه به ایده اولیه موسسه اوج است. او گفته بود: «داریم در دفترمان این کارها [مطالعه روی آوری قرآنی] را عملیاتی می‌کنیم. از حدود هزار داستانی که برای «موسسه تبیان» فرستاده‌اند، ۱۶۰ موضوع را انتخاب کرده‌ایم و تا کنون حدود ۵۰ داستان را به فیلمنامه تبدیل کرده‌ایم. ۹۰ فیلم آموزشی هم ساخته‌ایم. بنابراین در این طرح «مبنای فیلمسازی اسلامی» را عملیاتی کرده‌ایم. طرح‌ها را به مسئولان هم داده‌ایم، زیرا یک نفر نمی‌تواند تمام کارها را انجام



با داستان‌های قرآنی ندارد اما نام و حرف‌های همواره با روایت‌های قرآنی گره می‌خورد. در همان مصاحبه نقد سینما گفته بود: «هدف ما از اینکه فیلم می‌سازیم هدف سیاسی، ایدئولوژیک و تربیتی و اخلاقی است. اینطور نیست که برای اینکه انگ سیاسی کاری به ما نخورد، اصلاً به سیاست نپردازیم حتی اگر این آقایان سیاستمدار امروزی خوش‌شان نیاید. همان‌طور که امام خمینی (ره) فرمودند «سیاست ما عین دیانت ماست»، سیاست ما جز اعتقادات ماست. خیلی دلم می‌خواهد یک راهکاری پیدا کنم تا به قوم‌بنی اسرائیل یا همین صهیونیست‌های امروز ثابت کنم اینکه شمامی گویند «هیرون، هیرون الخلیل یا کنعان از ابتدا وطن ما بوده، نه اخیر قبل از شما در هیرون مردمی زندگی می‌کردند.»

گویی سلحشور همواره از یک موضع قدرتمند سخن می‌گفت. نسبت به آنچه می‌گفت باور داشت و کمتر در کلام دچار تشمت می‌شد. از هرگونه رودربایستی خودش را مبرا می‌ساخت و تلاش می‌کرد دست بالا در گفت‌وگو را داشته باشد. برای همین در مصاحبه‌های وی می‌توان دید که چطور پای حرفش می‌ایستد. جایی در دفاع از رئیس‌جمهور وقت، محمود احمدی‌نژاد گفته بود: «آن هم در زمانه‌ای که هنرمندان

دهد. بناید تریبیت کرد. شکر خدا معتقدم با برنامه‌هایی که در موسسه تبیان اجرا می‌کنیم، تمام بچه‌هایی که اینجا کار می‌کنند و آموزش می‌بینند، می‌توانند وارد این حوزه‌ها شوند. همه هم نیروهای مذهبی، مومن، تحصیل‌کرده و باسوادند... داریم مجموعه‌ای می‌سازیم که ابتدا عنوانش را «قصه‌های خدا» گذاشتیم، بعد پیشنهاد شد نام آن را تغییر بدیم و شد «قصه تبیان» که باز عنوان آن قرآنی است. در این طرح طبق ویژگی‌های داستان‌های قرآنی، قصه‌هایی جمع‌آوری شد که همه واقعی‌اند. دانشجویان در همین موسسه آنها را می‌نویسند. مقدمات ساخت را هم آماده می‌کنیم.» البته هیچ گزارشی درباره اینکه تبیان به چه مرحله‌ای رسید در دسترس نیست. در سال‌های اخیر فعالیت تبیان محدود شده و حتی فرزند ارشد سلحشور نیز از وضعیت مبهم آن ابراز نگرانی کرده است. گویی با درگذشت وی، یکی از میراث‌هایش که شاید نادیده گرفته شده بود هم به محاق فراموشی رفته است.

سلحشور و سیاست

اگرچه جز حضور سلحشور در فیلم «دنیای وارونه» شهریار بحرانی ارتباط چندانی

تلاش می‌کردند از انتساب خود به سیاستمداران اجتناب بورزند- «بخش‌هایی که یوسف برای سرکشی به شهرها و مزارع می‌رود و همه چیز را کنترل می‌کند به کارهای آقای احمدی‌نژاد شباهت دارد. این شباهت به این دلیل است که هر دوی ما از یک منبع فرهنگی الهام می‌گیریم که آن قرآن است و اگر من بخواهم یک مدیریت الهی را به تصویر بکشم، این خیلی طبیعی است که شبیه مدیریتی باشد که آقای احمدی‌نژاد در کشور اعمال می‌کند، البته قبل از آقای احمدی‌نژاد مقام معظم رهبری بنیاد مسافرت‌های استانی را گذاشتند و آقای احمدی‌نژاد الگویی مقام معظم رهبری بود.»

دکترین فکری سلحشور

البته همیشه سلحشور چنین سخت و سلب به نظر نمی‌رسد. او در مصاحبه «نامه جامعه» جمله‌ای گفته که کمتر از او نقل شده است: «قرآن هنر هر دو معجزه هستند که اگر همراه یکدیگر شوند، اعتقاد قلبی و یقین دارم که اسلام در کوتاه‌ترین زمان دنیا را تسخیر می‌کند.» از دید او هالیوود حرفی برای گفتن ندارد و این هنر ایرانی است که توان ایجاد گفت‌وگو تازه در عالم هنر دارد. با این حال سلحشور مانع‌گرا نیست و برای این اظهارات خود نداشت. به نظر می‌رسید همه چیز برای او همان عمل‌گرایی در تولید اثر هنری بود. در یک گفت‌وگوی نادیده از او در سال ۱۳۹۳ در مجله «رشد آموزش قرآن» او کمی متقن و صورت‌بندی شده سخن می‌گوید. او بعد از «یوسف پیامبر» گویی فرصت‌اندیشیدن بیشتری داشته و توانسته از دل آن همه هیاهوهای رسانه‌ای، وجه دیگری از خودش نشان دهد، هرچند می‌تواند مورد انتقاد بسیاری قرار گیرد. در دکترین شفاهی سلحشور در این مصاحبه او ابتدا با تخیل سینمایی مخالفت می‌ورزد. «فیلم و سینما «دروغ» است. داستانی را می‌یافتد؛ بعد هم نامش را می‌گذارد «خلق» اما مشتاقی دروغ و بافته است، و نه خلق. دروغ بافتی که کاری ندارد. هر بچه‌ای و هر انسانی می‌تواند با دروغ توجیه‌گر کارهایش باشد ولی وقتی آیات قرآن تکلیف را مشخص می‌کند، موضوع طور دیگری می‌شود.»

او سپس جذابیت سینمایی را زرسوال برده و گفته بود: «نکته سوم، ایجاد جذابیت در داستان فیلم است؛ آن هم با ایجاد گره در ابتدا و باز کردن گره در آخر کار یعنی (تعلیق) به‌وجود می‌آورد تا تماشاگر را منتظر نگه دارند که ببینند بعد چه پیش می‌آید؛ آیا دزد دستگیر می‌شود؟ آیا قاتل بسزای اعمالش می‌رسد؟ عاشق به معشوق می‌رسد؟ دو ساعت در سالن سینما می‌نشینم که در پایان به چه نتیجه‌ای برسی؟» سلحشور باور داشت تکنیک‌های مذکور محصول سینمای غرب‌زده و البته غرب‌نیز مصداق بارز ماتریالیسم است، پس در مسیر صورت‌بندی‌اش گفته بود: «هدف کار دنیاست و اثبات دنیاگرایی و مادی‌گرایی. اینکه خلقت با مادی‌گرایی قابل توجیه است و خداوندی وجود ندارد و اینکه تمام آرزوهای همین دنیاگرایی خلاصه می‌شود.

بهترین و مومن‌ترین‌های ما دنبال این هدف می‌روند که اول شوند.» در پایان آخرین نکته صورت‌بندی را به قصه خوب گره زده و گفته بود: «اساس سینمای کنونی همین پنج اصل است: انسان‌محوری، دروغ، مادی‌گرایی، درام، قصه خوب اما مادر مقابل اینها پنج عنصر دیگر داریم: خدا‌محوری، راست‌گویی و حقیقت‌محوری، آخرت‌گرایی. درباره درام و قصه خوب نقطه مشترک لفظی داریم، یعنی داشتن قصه زیبا ولی تعریف ما برای زیبایی با تعریف آنان فرق دارد. آنان به زیبایی ظاهری بسنده می‌کنند که ما از آن عبور می‌کنیم و به زیبایی باطن می‌رسیم که اصل است... در تعریف آنان، درام ایجاد کشش می‌کند اما در نظر ما «عبرت» سبب کشش می‌شود، یعنی «آقا درده» حتماً خوب عملش و کارش را می‌خورد تا من ببینم که از آن درس بگیرم؛ فاغبتی‌ها یا اولوالیبار.»

این نگاه سلحشور بعدها در گفت‌وگوهای با مجله «زمانه» و پاسدار اسلام نیز بسط یافته بود. او در مصاحبه با پاسدار اسلام در اسفند ۱۳۹۴ زبان تند نقادانه‌ای دارد. در پاسخ به اینکه حوزه علمیه در حوزه سینما چه کرده است، گفته بود: «کم‌کاری خیر، اصلاً کاری نکرده است. سینمای ما همان است که غرب به ما داد و ما هم کورکورانه دنبال کردیم. ما هیچ‌وقت به شکل عمیق و جدی درباره سینمای ارزشی و اینکه می‌توانیم تعریفی جدیدی از سینما داشته باشیم و هنرمندان مذهبی و معتقد تربیت کنیم، فکر و برنامه‌ریزی نکردیم.»

فرج‌الله سلحشور و چه ناییده بسیاری دارد؛ وجهی که کمتر رسانه‌ها بدان پرداختند. آنها هیچ‌گاه کمتر از او به نقد نکتش‌بند و با او وارد مناظره عملی نشده‌اند. فقدانش هم منجر به ارزیابی گفته‌ها و اندیشه‌های ناخواسته‌اش شده است.

چارسو

«نجلای» سریال نوروزی شبکه ۳ شد



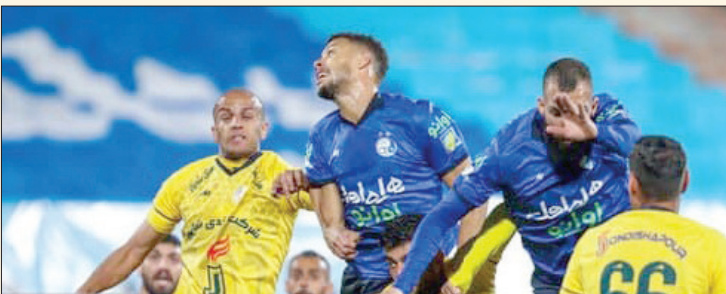
مسعود کریمی، مدیر گروه فیلم و سریال شبکه سه سیما در گفت‌وگو با مهر درباره پخش فصل دوم سریال «نجلای» توضیح داد: «سریال «نجلای ۲» که یک ملودرام عاشقانه است به‌عنوان سریال نوروزی شبکه سه از ابتدای فروردین ۱۴۰۱ روی آنتن این شبکه خواهد رفت.» کریمی اضافه کرد: «با توجه به اینکه نوروز ۱۴۰۱ و ماه رمضان با یکدیگر پیوستگی دارند فصل دوم سریال «نجلای» در قالب یک مجموعه ۴۰ قسمتی تولید شده است که به مدد الهی پخش این سریال از اول فروردین سال آتی آغاز و تا پایان ماه مبارک رمضان ادامه خواهد داشت.» وی اضافه کرد: «سریال «نجلای» یک داستان ملودرام عاشقانه دارد و از بازیگران و عواملی حرفه‌ای بهره گرفته است. داستان این سریال از قبل از جنگ تحمیلی شروع می‌شود و لوکیشن‌های تصویربرداری این مجموعه در این یک سال در ایران و خارج از کشور است که بخش‌های خارج از ایران شامل نجف، عراق و کربلا می‌شود.» وی در پایان با تأکید بر کیفیت بالای این مجموعه بیان کرد: «در کنار «نجلای» گزینه‌های دیگری در ژانرهای متفاوت وجود داشت که با توجه به پیوستگی ایام نوروز و ماه رمضان این سریال انتخاب شد.» «نجلای ۲» به تهیه‌کنندگی سعید سعدی ساخته می‌شود و در این سریال بازیگران مختلفی از جمله حسام منظور به ایفای نقش می‌پردازند. این سریال ابتدا قرار بود رمضان ۱۴۰۱ به پخش برسد با این حال با توجه به اینکه سریال در ۴۰ قسمت تولید می‌شود پخش سریال برای نوروز در نظر گرفته شده است و در ماه رمضان نیز ادامه دارد.

اوکراین خواستار تحریم سینمای روسیه شد!



این روزها انبوه رسانه‌های غربی به پوشش وسیع اخبار حملات نظامی روسیه به کشور اوکراین پرداخت و جریان‌های فرهنگی، رسانه‌ای غرب هم در واکنش به این حملات جنگ روانی پیچیده‌ای علیه روسیه به راه انداخته است. در تازه‌ترین خبرها آمده است آکادمی فیلم اوکراین خواستار تحریم سینمای روسیه پس از جنگ شد. به گزارش فارس به نقل از هالیوود ریپورتر، آکادمی فیلم اوکراین خواستار تحریم سینمای روسیه پس از جنگ شد. این طومار از تولیدکنندگان می‌خواهد که تجارت با روسیه را متوقف کنند. آکادمی فیلم اوکراین، گروه ملی که نماینده حرفه‌ای‌های سینمای کشور است، پس از حمله نظامی روسیه به اوکراین در اوایل این هفته، خواستار تحریم بین‌المللی سینمای روسیه و صنعت فیلم روسیه شده است. آکادمی در طوماری آنلاین از تولیدکنندگان خواست تا مجوز فیلم‌ها و سریال‌های خود را برای روسیه متوقف کنند، جشنواره‌های بین‌المللی فیلم‌های روسی را از خط تولید خود منع کنند و تولیدکنندگان بین‌المللی هرگونه معامله تجاری با شرکت‌های روسی را خاتمه دهند. به‌طور خاص، آکادمی اوکراین از تهیه‌کنندگان و دارندگان مجوز که شامل استودیوهای هالیوود می‌شود، می‌خواهد «هرگونه تجارت با نهاد‌های تجاری فدراسیون روسیه را خاتمه دهند و حقوق مالکیت معنوی هیچ فیلمی را به قلمرو فدراسیون روسیه منتقل نکنند.» در این نامه همچنین از شورای اروپا خواسته شده تا روسیه را از سازمان سرمایه‌گذاری فیلم پاناروپایی Eurimages، کنوانسیون اروپایی در زمینه تولید مشترک سینما و فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های تهیه‌کنندگان فیلم اخراج کند تا جشنواره بین‌المللی فیلم مسکو را از اعتبار ساقط کند.

صداوسیما مکلف به پرداخت حق پخش مسابقات ورزشی شد



نمایندگان مجلس، صداوسیما را به پرداخت حق پخش مسابقات ورزشی مکلف کردند. به گزارش ایسنا، نمایندگان مجلس در جلسه علنی نوبت عصر دیروز (یکشنبه)، در جریان بررسی بودجه ۱۴۰۱ در بخش درآمدی، بندهای «و» و «ط» تبصره ۹ را بررسی و تصویب کردند. براساس بند ط تبصره ۹؛ به استناد بند (پ) ماده (۹۲) قانون برنامه ششم توسعه، وزارت ورزش و جوانان و سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران مکلفند درآمد‌های تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را به ریافت درآمدی شماره ۱۸۴-۱۴۰۱ نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند. همچنین براساس تصویب بند (پ) و تبصره ۹؛ شرکت‌ها، بانک‌ها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت مندرج در پیوست شماره (۲) این قانون، مکلفند در اجرای تکالیف قانونی مربوط، حداقل ۴۰ درصد از هزینه امور پژوهشی خود مندرج در آن پیوست را در مقاطع سه ماهه به میزان ۲۵ درصد، به حساب صندوق شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری نزد خزانه‌داری کل کشور واریز کنند. پیش از این روزنامه فرهیختگان در گزارشی درآمد حداقلی تلویزیون از پخش بازی‌های استقلال و پرسپولیس در فصل ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ را محاسبه کرده که به رقم تقریبی ۲ هزار میلیارد و ۵۰۰ میلیون تومان رسیده بود. این رقم با احتساب ۸۰ بازی و میانگین تعرفه تبلیغات در شبکه سه به دست آمده است. در این گزارش آمده است که اگر یک‌دهم این رقم‌ها به این دو باشگاه تعلق بگیرد، هم شاهد لیگ جذاب‌تری باشیم و هم برای امنیت و سرگرمی جامعه قدم بلندی برداشته می‌شود.